

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 176/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditřa a Miroslava Duriřa v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Foltánom, advokátska kancelária, Štvrť SNP 708, Galanta, proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava III č. k. Tp 50/2020 zo 4. októbra 2020 v znení opravného uznesenia sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava III č. k. Tp 50/2020 zo 7. októbra 2020 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Tpo 63/2020 z 28. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti veci

1. Ústavnému súdu bola 29. decembra 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 17 ods. 3 ústavy a práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. Tp 50/2020 zo 4. októbra 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) v znení opravného uznesenia sudcu pre prípravné konanie okresného súdu č. k. Tp 50/2020 zo 7. októbra 2020 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Tpo 63/2020 z 28. októbra 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je trestne stíhaná pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), ods. 2 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon účinného v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona. Uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu č. k. Tp 50/2020 zo 4. októbra 2020 v znení opravného uznesenia zo 7. októbra 2020 bola

sťažovateľka vzatá do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Krajský súd uznesením č. k. 2 Tpo 63/2020 z 28. októbra 2020 zamietol sťažovateľkou podanú sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti namietla postup sudcu pre prípravné konanie okresného súdu, ktorý podľa jej názoru porušil jej právo na obhajobu v konaní o väzbe tým, že k jej výsluchu pred rozhodnutím o vzatí do väzby nezabezpečil prítomnosť ňou zvoleného obhajcu, ale nesprávne upovedomoval obhajkyňu, ktorá ňou zvoleného obhajcu substitučne zastúpila pri úkonoch v prípravnom konaní. Podľa sťažovateľky z podnetu vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave (ďalej len „policajt“) na podanie návrhu prokurátorovi na jej vzatie do väzby jednoznačne vyplýva, že žiadala, aby jej bol v konaní pred sudcom pre prípravné konanie zabezpečený ňou zvolený obhajca, ktorého mobilné číslo aj bolo uvedené v podnete policajta. Napriek tomu sudca pre prípravné konanie okresného súdu v čase pred jej výsluchom prítomnosť ňou zvoleného obhajcu nezabezpečil, ale sa neúspešne snažil zabezpečiť prítomnosť substitučnej obhajkyne na dostupných telefónnych číslach. Dôsledkom tohto postupu sudcu pre prípravné konanie okresného súdu bolo vykonanie jej výsluchu bez prítomnosti obhajcu, pre neprítomnosť pri výsluchu ktorého sa aj vzdala práva podať sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu. Podľa sťažovateľky *«Je iba ťažko predstaviteľné, že by sa akákoľvek osoba dobrovoľne vzdala práva na podanie sťažnosti voči rozhodnutiu o vzatí do väzby, a že by tým súhlasila so svojim „pobytom“ vo väzbe. Naopak, je zrejmé, že sťažovateľka nerozumela významu podania sťažnosti, tento jej nebol riadne vysvetlený, a tak v snahe ešte viac si nepriťažitiť sa sťažnosti radšej vzdala.»*. Zároveň sťažovateľka spochybnila aj postup sudcu pre prípravné konanie okresného súdu, ktorý v priebehu 15 minút vykonal jej výsluch, v rámci ktorého ju mal poučiť o jej právach, vypočúť ju a zaznamenať vyjadrenia k rozhodnutiu o vzatí do väzby. Podľa nej *«Je zrejmé, že všetky tieto úkony nemohli byť počas 15 minút riadne vykonané, pričom toto „tempo“ výsluchu sa takmer s určitosťou prejavilo na absencii riadneho poučenia obvinenej, a to či už pred výsluchom alebo po vyhlásení uznesenia vo vzťahu k poučeniu o práve podať opravný prostriedok.»*. Dôsledkom tohto postupu sudcu pre prípravné konanie okresného súdu je nielen porušenie jej práva na obhajobu, ale aj zásah do jej práva na osobnú slobodu. Zároveň akcentovala tú skutočnosť, že *„bola vzatá do väzby na základe nezákonného rozhodnutia, pričom túto nezákonnosť nie je možné zhojiť akýmkoľvek neskorším rozhodnutím, keďže toto by malo svoj základ práve v pôvodnom nezákonnom rozhodnutí.“*.

3.1. K náprave tohto postupu nedošlo podľa sťažovateľky ani v sťažnostnom konaní, keďže krajský súd ako súd sťažnostný odmietol ňou podanú sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, v ktorej spochybnila namietaný postup sudcu pre prípravné konanie, ako sťažnosť podanú osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala, a to aj napriek tomu, že v jej prípade išlo o povinnú obhajobu podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Na podklade predostretej argumentácie sťažovateľka v ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky... podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava pod sp. zn. Tp/50/2020, postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava III sp. zn. Tp/50/2020 zo dňa 04.10.2020 v znení opravného uznesenia sp. zn. Tp/50/2020 zo dňa 07.10.2020 a v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave sp. zn. 2 Tpo/63/2020 uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2Tpo/63/2020 zo dňa 28.10.2020, porušené boli.

Uznesenia Okresného súdu Bratislava III sp. zn. Tp/50/2020 zo dňa 04.10.2020 v znení opravného uznesenia sp. zn. Tp/50/2020 zo dňa 07.10.2020 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2Tpo/63/2020 zo dňa 28.10.2020 sa zrušujú.

Okresnému súdu Bratislava III a Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje sťažovateľku prepustiť na slobodu.

Sťažovateľke sa priznáva nárok na finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,-EUR, ktoré je Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava III povinní zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Sťažovateľke sa priznáva nárok na úhradu trov právneho zastúpenia v celom rozsahu.“

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

5. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti smerujúcej proti postupu okresného súdu, ako aj krajského súdu namieta vo vzťahu k okresnému súdu postup sudcu pre prípravné konanie, ktorý jej pred jej výsluchom a rozhodnutím o vzatí do väzby nezabezpečil prítomnosť ňou zvoleného obhajcu tak, ako táto jej požiadavka vyplývala z podnetu policajta na podanie návrhu na jej vzatie do väzby, ktorý predložil prokurátorovi. V dôsledku toho bol jej výsluch pred sudcom pre prípravné konanie vykonaný bez prítomnosti obhajcu, ktorého si zvolila, a táto skutočnosť limitovala možnosti jej obhajoby s dôsledkom porušenia ňou označených práv. Krajský súd ako súd sťažnostný sa v dôsledku toho, že sa pred sudcom pre prípravné konanie vzdala práva podať sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, nezaoberal napadnutým postupom sudcu pre prípravné konanie okresného súdu, ale ju odmietol ako podanú osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala.

III.1. Právomoc ústavného súdu:

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8.1. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.2. Relevantná právna úprava:

9. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 17 ods. 3 ústavy obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

9.1. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

10. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že:

a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu,

c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

11. Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch. Zástupca záujmového združenia alebo iná osoba ponúkajúca záruku alebo peňažnú záruku sa upovedomí o výsluchu, ak je to potrebné. Návrhy a žiadosti prokurátora sa bezodkladne doručia

obvinenému a žiadosti obvineného alebo iných osôb podané v jeho prospech prokurátorovi tak, aby sa k nim prokurátor a obvinený mali možnosť pred rozhodnutím o väzbe vyjadriť; to platí aj o dôvodoch, pre ktoré má súd rozhodnúť o predĺžení celkovej lehoty väzby podľa § 76a.

12. Podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak b) bola podaná oneskorene, neoprávnenou osobou, osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala.

III.3. Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu:

13. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09) vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú (I. ÚS 187/07, III. ÚS 16/09). Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (III. ÚS 271/07).

14. Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [ďalej len „dohovor“ (III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05)], s ktorým musí byť v súlade, vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane [pozri obdobne napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) vo veciach Winterwerp proti Holandsku z 24. 10. 1979, séria A, č. 33, s. 19 – 20, bod 45, a Baranowski proti Poľsku z 28. 3. 2000, č. 28358/95, bod 51].

14.1. Ústavný súd zároveň považuje za potrebné zvýrazniť, že v každom jednotlivom prípade tvrdeného porušenia základného práva na osobnú slobodu je povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať na konkrétne okolnosti preskúmvanej veci (II. ÚS 353/06, II. ÚS 142/07, II. ÚS 80/08, I. ÚS 59/2016, taktiež aj rozsudky ESĽP vo veciach Letellier proti Francúzsku z 26. 10. 1991, Annuaire, č. 207; Navarra proti Francúzsku z 23. 11. 1993, Annuaire, č. 273-B a ďalšie).

15. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Teda úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 464/2011).

15.1. Do obsahu právomoci ústavného súdu však nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02). Teda ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nekoná ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

16. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

III.4. Porušenie sťažovateľkou označených práv napadnutým uznesením krajského súdu:

17. Krajský súd posúdil sťažovateľkou podanú sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Tento postup zdôvodnil tým, že „*vyhlásenie o vzdaní sa práva na podanie sťažnosti je neodvolateľné. Ak sa oprávnená osoba, ktorá má plnú spôsobilosť na právne úkony, výslovne vzdala práva sťažnosti, nemôže ju podať ani prostredníctvom svojho obhajcu. Podanie sťažnosti osobou, ktorá sa jej predtým vzdala, musí orgán rozhodujúci o sťažnosti zamietnuť z formálnych dôvodov (judikatúra R 28/1965).*“. Krajský súd, vychádzajúc z ustálenej judikatúry, bližšie zdôvodnil, že v posudzovanom prípade obhajca nedisponuje samostatným právom na podanie sťažnosti vo svojom vlastnom mene, ale sťažnosť môže podať len v mene svojho klienta, ktorým bola sťažovateľka ako obvinená z trestného činu. Vzdanie sa práva sťažovateľkou pred sudcom pre prípravné konanie okresného súdu bolo teda zo strany krajského súdu vyhodnotené ako právny úkon vykonaný osobou disponujúcou plnou spôsobilosťou na právne úkony, v dôsledku čoho tak plynutiu zamýšľaných právnych dôsledkov

z neho nebránila žiadna prekážka. Sťažovateľka sa teda podľa krajského súdu vzdala svojho práva právne účinným spôsobom a tento skutkový záver bol právnym podkladom postupu krajského súdu podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

18. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu konštatuje, že krajský súd ako súd sťažnostný konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické a ústavný súd ich považuje za legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Podporne k predostretej judikatúre ústavný súd poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Ntv 8/2005 z 3. marca 2005, podľa ktorého „*Vyhlásenie obžalovaného, že sa vzdáva odvolania proti rozsudku, je neodvolateľné (§250 ods. 1 Trestného poriadku). Podanie odvolania obžalovaným po relevantnom vyhlásení, že sa vzdáva odvolania, je preto právne neúčinné.*“.

18.1. Z hľadiska štandardov dohovoru sú relevantné východiská dané samotnou judikatúrou ESLP, podľa ktorej v prípade vzdania sa práva pôjde predovšetkým o vzdanie sa procesného práva (Albert and Le Compte proti Belgicku, rozsudok z 10. 2. 1983, sťažnosti č. 7299/75 a 7496/76, bod 35). Takéto vzdanie sa práva musí byť jednoznačné, nemusí však byť urobené písomnou formou (Borotyuk proti Ukrajine, rozsudok zo 16. 12. 2010, sťažnosť č. 33579/04, bod 80) a dotknutá osoba musí byť zároveň informovaná o tom, že právo, ktorého by sa mohla vzdať, má k dispozícii (Dorozhko a Pozharskiy proti Estónsku, 24. 4. 2008, sťažnosti č. 14659/04 a 16855/04, bod 49).

18.2. Úlohou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti je skúmať ústavne markanty postupu orgánov verejnej moci a z nich plynúce závery vyjadrené v jednotlivých individuálnych právnych aktoch z pohľadu toho, či neprekračujú rámec ich ústavnej udržateľnosti v konfrontácii so skutkovými a s právnymi okolnosťami tej-ktorej veci. K takému ich prekročeniu ústavný súd pri posúdení dôvodov napadnutého uznesenia krajského súdu nedospel. V predostretých dôvodoch ústavný súd hodnotí argumentáciu vyjadrenú v bodoch 26, 46 a 54 ako subjektívnu, založenú na pocitovom vnímaní právneho zástupcu sťažovateľky, ktorý sa však výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie nezúčastnil. Aj podľa použitých formulácií, ako sú citované v bode 3 tohto odôvodnenia vo vzťahu k sťažovateľke ako tretej osobe („*je iba ťažko predstaviteľné*“, že by sťažovateľka dobrovoľne konala vzdaním sa práva na podanie sťažnosti, „*je zrejmé*“, že významu podania sťažnosti nerozumela), ide o vonkajšie hodnotenie jej skutočných pohnútok, ktoré má charakter domnienok právneho zástupcu, aj keď neexistuje žiadna tomu zodpovedajúca bariéra vzhľadom na charakter právneho zastúpenia v jeho priamej forme. Ani ústavný súd (rovnako ako krajský súd) nemôže napriek neprítomnosti obhajcu na výsluchu (ktorá nebola nevyhnutnou podmienkou vykonania úkonu, ako by to bolo v prípade povinnej obhajoby na hlavnom pojednávaní) spochybníť prejav vôle sťažovateľky vzdať sa práva na podanie sťažnosti (ide o právo, ktorého sa možno procesne relevantne vzdať, nie o povinnosť). Napokon úmyselnú manipuláciu tejto okolnosti zo strany konajúceho sudcu nemá ambíciu tvrdiť ani ústavná sťažnosť. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľkou podanú ústavnú sťažnosť v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.5. Porušenie sťažovateľkou označených práv napadnutým uznesením okresného súdu:

19. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

20. V nadväznosti na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde]. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, II. ÚS 695/2014).

21. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 109/06).

22. Pri posúdení tejto časti podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľky je východiskovou skutočnosťou to, že v dôsledku jej vzdania sa práva napadnúť napadnuté rozhodnutie okresného súdu sťažnosťou toto nadobudlo právoplatnosť 4. októbra 2020 (opravné uznesenie sudcu pre prípravné konanie okresného súdu č. k. Tp 50/2020 zo 7. októbra 2020 nadobudlo právoplatnosť 20. októbra 2020). Sťažovateľka mala, pokiaľ mienila vo veci podať ústavnú sťažnosť s uplatnením okolnosti márneho upovedomovania iného než na úkon aprobovaného obhajcu, reflektujúc vlastné vzdanie sa práva, podať proti uzneseniu o svojom vzatí do väzby opravný prostriedok (sťažnosť), obrátiť sa vo vzťahu k postupu okresného súdu priamo ústavnou sťažnosťou na ústavný súd a rátať lehotu na jej podanie od dátumu predmetného vylúču a zároveň právoplatnosti uznesenia okresného súdu, a nie od doručenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý (správne, resp. z pohľadu posudzovania ústavného súdu ústavne udržateľne) za okolností uvedených v časti III.4 tohto odôvodnenia vyhodnotil ňou podanú sťažnosť ako podanú osobou, ktorá sa jej vzdala. Teda sťažovateľkou podanú sťažnosť proti napadnutému uzneseniu okresného súdu nie je možné po vzdaní sa práva na jej podanie vyhodnotiť ako účinný prostriedok nápravy, resp. právny prostriedok na ochranu základného práva podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý bola povinná vyčerpať v čase pred podaním ústavnej sťažnosti v jej veci. Dôsledkom uvedeného je, že pokiaľ sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť až 29. decembra 2020, podala ju po uplynutí zákonnej lehoty 2 mesiacov.

22.1. Keďže zmeškanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti nemožno odpustiť a sťažovateľke táto lehota uplynula ešte pred podaním jej ústavnej sťažnosti, ústavný súd túto časť podanej ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej oneskoreného podania (III. ÚS 608/2017, III. ÚS 175/2020). Subsidiárne, vychádzajúc z postupu sťažovateľky podaním sťažnosti podľa Trestného poriadku (k čomu fakticky došlo), je prítomný dôvod podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde spočívajúci v nedostatku jeho právomoci, keďže ak sťažovateľka využila aj v okolnostiach jej veci právny prostriedok, ktorý považovala za účinný, právomoc o ňom rozhodnúť bola daná krajskému súdu. Krajský súd jej sťažnosť proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu vyhodnotil ako podanú osobou, ktorá sa tohto práva výslovne vzdala, v dôsledku čoho ju podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku odmietol (s hodnotením takého postupu, resp. rozhodnutia v časti III.4 tohto odôvodnenia).

23. Vo vzťahu k sťažovateľkou označenému právu na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy ústavný súd konštatuje, že na konanie o väzbe je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, obsahom ktorých je aj právo na obhajobu vo svojom vyjadrení v čl. 50 ods. 3 ústavy, v jeho širších súvislostiach aj v spojení s čl. 50 ods. 4 ústavy a čl. 47 ods. 2 ústavy a ako také je obsiahnuté už v čl. 17 ústavy. Inými slovami, pri väzobných konaniach vníma ústavný súd právo na obhajobu ako súčasť práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy (v spojení aj s čl. 5 ods. 3, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru, pozn.) a v prípade zistenia porušenia práva na obhajobu [podľa čl. 50 ods. 3, 4, čl. 47 ods. 2 ústavy a taktiež aj podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, pozn.] pristúpi k vysloveniu jeho porušenia prostredníctvom čl. 17 ústavy (ako aj čl. 5 ods. 3, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru, pozn.). Tým je daný (pre nedostatok príčinnej súvislosti napadnutých rozhodnutí so sťažovateľkou označeným právom) dôvod zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Bez ohľadu na uvedené závery uvedené v častiach III.4 a III.5 vo vzťahu k uzneseniam krajského súdu a okresného súdu platia aj vo vzťahu k právu na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy vrátane dôvodu (dôvodov) odmietnutia ústavnej sťažnosti, ktorý by bol daný voči správne označenému základnému právu.

23.1. Sťažovateľkou označené porušenie čl. 17 ods. 3 ústavy nemá charakter základného práva, ale stanovuje lehoty v súvislosti so zadržaním obvineného z trestného činu, ktorých prekročenie sťažovateľka ani len nenamietala. V dôsledku toho ústavný súd odmieta sťažovateľkou podanú ústavnú sťažnosť v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

24. Vzhľadom na odmietnutie podanej ústavnej sťažnosti ako celku, ostalo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej uvedenými návrhmi.

III.6. Obiter dictum:

25. Nad rámec záverov predurčujúcich rozhodnutie v tejto veci ústavný súd dodáva, že procesné dôvody nemožnosti preskúmať námietku sťažovateľky, ktorá sa týka neupovedomenia jej obhajcu o výsluchu v dôsledku informačného defektu konajúcich orgánov (v konečnom dôsledku sudcu

pre prípravné konanie), platí len pre uznesenie o vzatí sťažovateľky do väzby (ako to vyplýva z predchádzajúceho odôvodnenia, keď ústavný súd nemôže opomenúť štandardné podmienky uplatňované na základe zákona aj proti iným sťažovateľom). Z hľadiska eventuálneho použitia predmetného výsluchu (zápisnice o ňom) v ďalšom konaní na účel rozhodovania o vine (teda ako podkladu pre také rozhodovanie) však už uvedené obmedzenie neplatí. Bude teda úlohou orgánov činných v trestnom konaní, eventuálne v prípade podania obžaloby súdu vysporiadať sa s dotknutou otázkou (zákonosti získania dôkazu), a to či už na základe obhajobných námietok, ale aj „*ex officio*“.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2021

Libor Duľa
predseda senátu